

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

moderatio enim passionum & delectationum A gustus & tactus, quæ est medium huius virtutis, vel potest elici ut expedit ad rectum usum rationis naturalis, & vitam corporalem secundum regulam naturalis rationis, & sic est obiectum naturale; vel prout expedit ad supernaturalem vitam gratiæ secundum regulas fidei, & prudentiæ infusæ, quæ multoties petunt maiorem parcitatem, aut etiam omnimodam abstinenciam, adversus sanitati corporali, five ad liberius Deo vacandum, five ad satisfaciendum pro peccatis, five ad corporis castigationem, & subjectionem carnis ad spiritum, & sic hac ratione est obiectum supernaturale. Similiter æqualitas in operationibus, id est æquum, quæ est B medium virtutis iustitiæ, vel potest fieri inter homines, ut sunt cives humana civitatis, huius universi vitæ & ratione naturali præditi, inter quos debet servari humana societas & pax; & hoc modo est medium naturale specificans iustitiam acquisitam, vel potest fieri inter homines, quatenus sunt cives Sanctorum, & domestici Dei, præditi supernaturali lumine, & capaces beatitudinis æternæ, inter quos debet altiori ratione pax & societas conservari, & hoc pacto est medium supernaturale, & obiectum iustitiæ infusæ. Idem proportionaliter de fortitudine dicendum est: nam si habeat firmare appetitum contra mortis pericula in bono naturali, & in ea mensura, quam ratio naturalis servandam esse dicat, constitueretur obiectum fortitudinis acquisitæ; ut si quis pro defensione patriæ firmus maneat contra pericula mortis: si verò firmer in bono supernaturali, ut contingit in martyrio, in quo pro defensione fidei Christianæ Martyres sustinent mortem, erit obiectum fortitudinis infusæ.

12. Quarta ratio: Ubi est diversum esse, & diversa vita, ibi sunt diversæ operationes, & diversæ virtutes. Sed homo per gratiam habet diversum esse, scilicet divinum, & diversam vitam etiam moralem, nempe divinam & supernaturalem: Ergo in ordine gratiæ dantur diversæ operationes, & diversæ virtutes, non solum Theologica, sed etiam morales.

13. Ultima ratio: Datur prudentia infusæ: Ergo dantur etiam alia virtutes morales per se infusæ. Consequentia patet: requiritur enim necessario virtus in appetitu proportionata ad illud eligendum & exequendum, quod prudentia dicat. Antecedens vero probatur: Licet enim per fidem & Theologiam cognoscatur in universali & speculative medium in passionibus & actionibus humanis servandum in ordine ad finem & beatitudinem supernaturalem; illa tamen non sufficiunt ad dicendum tale medium in particulari hic & nunc esse eligendum, ut operatio sit recta, & fini supernaturali accommodata; & multo minus ad iudicandum practicè per modum imperij, tale medium esse executioni mandandum. Ergo ad hæc munera obevnda prudentia infusæ & supernaturalis necessario admittenda est.

§. II.

Solvuntur objectiones.

14. Obijcies primò: Habitus virtutis ponitur ad tribuendam potentiæ facilitatem respectu actus: Sed homo per infusionem gratiæ non

recipit hanc facilitatem, cum non minus difficile operetur bonum, quam si gratiam recepisset, ut experientia patet, peccatores enim operibus vitiis assueti, quando convertuntur, & gratiam consequuntur, operantur cum magna difficultate, & renisu appetitus sensitivi, opera vitiosa, donec per illorum exercitium virtutes acquirant: Ergo in justificatione non infunduntur illis habitus virtutum moralium una cum gratia sanctificante.

Confirmatur: Signum virtutis est operari cum delectatione: Sed peccator, qui in justificatione recipit gratiam, non statim cum delectatione elicit actum virtutum moralium: Ergo non recipit cum ea virtutes morales.

Ad objectionem respondeo, distinguendo Majorem: Habitus virtutis ponitur ad tribuendam potentiæ facilitatem, intrinsecam consistentem in complemento & ultima perfectione potentiæ operativæ, concedo Majorem: facilitatem extrinsecam, quæ provenit ex remotione impedimentorum, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: Homo per infusionem gratiæ non recipit facilitatem ad operandum, extrinsecam, concedo Minorem: intrinsecam, nego Minorem, & Consequentiam.

Explicatur solutio: Duplex dari potest facilitas respectu alicujus actus; alia per se & intrinsecam, quæ consistit in eo, quod principium elicitive talis actus sit sufficienter proportionatum & completum respectu illius: alia extrinsecam, quæ provenit ex remotione impedimentorum, aut indispositionum, quæ etiam existente perfecto & completo prædicto principio impediunt, vel reddunt difficile exercitium operationis. Virtus ergo five acquisita, five infusæ, tribuit primam facilitatem, quia essentialiter habet complere potentiam elicitive actus: secundam vero tribuit virtus acquisita, non formaliter, quia ipsa sit ablatio talium impedimentorum, sed concomitanter, quia requirit ad sui generationem exercitium multorum actuum, per quos illa impedimenta tolluntur. Ex quo patet cur in peccatoribus de novo convertis & justificatis exercitium bonorum operum sit laboriosum, illique cum magna difficultate & renisu appetitus sensitivi operentur; quia nempe per virtutes infusæ, una cum gratia sanctificante in justificatione receptas, non fuerunt sublata impedimenta extrinsecam, quæ bonorum operum exercitium laboriosum & difficile reddunt; hæc enim non tolluntur, nisi per actus virtutum sæpius repetitos.

Ad confirmationem responderet Divus Thomas quæst. de virtutibus art. 10. ad 15. quod quia à principio virtus infusæ non semper ita tollit sensum passionum, sicut virtus acquisita, propter hoc à principio non ita delectabiliter operatur. Non tamen hoc est contra rationem virtutis; quia quandoque ad virtutes sufficit sine iustitia operari; nec requiritur quod delectabiliter operetur propter molestias quas sentit, sicut Philosophus dicit 3. Ethic. quod forte sufficit sine iustitia operari. Neque quælibet tristitia contrariatur virtuti infusæ, sed ea tantum, quæ graviter adversatur rationi & legi Dei.

Obijcies secundò: Virtus per se infusæ debet habere obiectum & motivum intrinsecum supernaturale: Sed motivum intrinsecum temperantiæ v.g. non potest esse supernaturale: Ergo neque

neque ipsa virtus. Major patet: virtus enim per se infusa est quoad substantiam supernaturalis; virtus autem supernaturalis quoad substantiam debet habere objectum & motivum intrinsecum supernaturale. Minor etiam manifesta videtur: nam motivum intrinsecum temperantiae est medio critas in cibo & potu: Sed hac non excedit ordinem naturae, sicut nec materia, in qua reperitur: Ergo &c.

19. Respondeo concessa Majori, negando Minorem. Ad cuius probationem distinguo Minorem: medio critas ut constituta per prudentiam naturalem, & in ordine ad finem naturalem non excedit ordinem naturae, concedo Minorem: ut constituta per prudentiam infusam, & in ordine ad finem supernaturalem, nego Minorem, & Consequentiam.

20. Obijcies tertio: Si virtutes cum gratia infunderentur, expellerent a iustificato vitia praesententia; contraria enim non possunt esse simul, sed mutuo se expellunt: At hoc est contra manifestam experientiam; videmus enim recenter iustificatos manere per aliquod tempus ita vitij affectos, proclivesque ad peccandam, sicut antea: Ergo &c.

21. Respondeo negando sequelam Majoris. Ad cuius probationem dicendum cum S. Thoma in 4. dist. 4. qu. 2. art. 2. ad 4. vitia non habere formalem oppositionem cum virtutibus infusis: Tum quia opponuntur formaliter virtutibus acquisitis; uni vero unum tantum est contrarium, ut ait Aristoteles 1. de caelo cap. 2. Tum etiam quia oppositio formalis non reperitur nisi inter ea, quae sunt ejusdem generis: vitia autem non sunt ejusdem generis cum virtutibus infusis, cum vitia sint ordinis naturalis, virtutes vero infusae supernaturalis; & naturalia, ac supernaturalia non solum differant genere proximo, sed etiam remoto, ut plures gravissimi Theologi docent. Unde nihil mirum si vitia adhuc remaneant introductis virtutibus infusis.

Addit idem S. Doctor quae. 1. de virtutibus art. 10. ad 16. In eo, qui habet habitum intemperantiae, cum conteritur, non remanet cum virtute temperantiae infusa habitus intemperantiae in ratione habitus, sed in via corruptionis quasi dispositio quadam: dispositio autem non contrariatur habitus perfectio. De quo fustius in tractatu de vitij & peccatis.

§. III.

Corollaria praecedentis doctrinae.

22. Ex dictis inferes primò: virtutes morales per se infusae distinguuntur specie ab acquisitis: respiciunt enim objecta formaliter diversa, ut in secunda ratione ostendimus, & declarat D. Thomas qu. 1. de virtut. art. 10. ad 8. his verbis: Temperantia infusa & acquisita conveniunt in materia, utraque enim est circa delectabilia tactus, sed non conveniunt in forma effectus, vel actus: licet enim utraque quaerit medium, tamen alia ratione quaerit medium temperantia infusa, quam temperantia acquisita: nam temperantia infusa exquirat medium secundum rationes legis divinae, quae accipiuntur ex ordine ad ultimum finem: temperantia autem acquisita accipit medium secundum inferiores rationes in ordine ad bonum praesentis vitae.

23. Inferes secundò, virtutes morales infusae infunduntur simul cum gratia sanctificante in instanti iustificationis: tum quia sunt proprietates gra-

Tom. III.

24. tia: tum etiam quia cum homo in eo instanti constituitur in esse, & vita supernaturali, debent ei ex tunc conferri principia ad omnes operationes hujus ordinis, subindeque non solum virtutes Theologicae, sed etiam morales infuse. Adde quod in instanti iustificationis totus homo interiori sanctificari & renovari debet, tam secundum animam, quam secundum potentias, omnique gratiae suppellectili exornari: sicut autem anima ornatur per gratiam sanctificantem, sic potentiae per omnes virtutes, atque adeo debent haec simul cum illa infundi. Unde D. Thomas infra qu. 65. art. 3. in corp. Oportet quod cum charitate simul infundantur omnes virtutes morales, quibus homo proficit singula genera bonorum operum.

Inferes tertio, in quolibet iusto tot ad minus dari virtutes morales infusas, quot acquisitas: eadem enim materia, quae ut regulatur per rationem, & prudentiam naturalem, sunt objecta virtutum moralium acquisitarum ut regulatur per rationem supernaturalem & prudentiam infusam sunt objecta formalia virtutum moralium infusarum.

25. Queres, utrum per actus virtutum infusarum frequentatos generetur aliquis habitus? Respondeo negativè. Etenim vel talis habitus esset ejusdem speciei cum infuso? & hoc non, quia duo accidentia solo numero distincta nequeunt esse in eodem subiecto, saltem naturaliter: vel esset diversae speciei? & hoc etiam dici non potest, quia actus generant habitus sibi similes; adeoque cum actus virtutum infusarum sint intrinsecè, & essentialiter supernaturales, non poterunt generare habitum naturalem, & diversae speciei. Fateor tamen, hoc ipso quod aliquis frequentat actus virtutum infusarum, ipsum disponi & facilitari, ut circa eandem materiam possit ex motivo naturali operari per virtutem acquisitam; ideoque ex uno motivo facile transire ad aliud, & virtutem acquisitam circa eandem materiam generare. Ex quo facile intelliges id, quod habet S. Thom. qu. 17. de verit. art. 1. ad 4. secundo loco positum, nimirum per actus charitatis & aliarum virtutum infusarum gigni habitum: non enim vult quod formaliter per illos actus generetur, sed dispositivè solum, quatenus per frequentationem actuum ex motivo supernaturali facilitari quis potest circa talem materiam, ut sub motivo naturali in illam feratur: sic enim credens per fidem infusam, & ex motivo supernaturali res ab Ecclesia propositas, facilitatur ad eas credendas ex motivo fidei humanae, puta quia sic à parentibus accepit.

ARTICULUS II.

An virtutes morales infusae, quae sunt circa passiones, in appetitu sensitivo subiectentur?

Certum est virtutes morales infusae, quae versantur circa actiones, quae sunt ad alterum, ut iustitiam & partes ejus, in sola voluntate recipi; appetitus animi sensitivus ob suam materialitatem potest tantum attingere bonum proprium, non autem bonum alienum, maxime si sit supernaturale. Unde praesens difficultas reducitur ad virtutes morales infusae, quae sunt

V u z

circa